

Det är okej, men inte optimalt.

Samnyttjande av parkmark mellan förskola och närboende i Umeå.

Victor Unosson

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Landskapsarkitektprogrammet
Alnarp 2023

Det är okej, men inte optimalt. Samnyttjande av parkmark mellan förskola och närboende i Umeå.

It is okay, but not optimal. Joint use of park space between preschool and nearby residents in Umeå.

Victor Unosson

Handledare: Patrik Olsson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Linnea Fridell, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur

Kurskod: EX0845

Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2023

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Nyckelord: Samnyttjande/samutnyttjande, förskola, förskolegård, närområdespark, park, barriär, säkerhet, barn

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Sammanfattning

Samnyttjande är ett relativt nytt planeringskoncept som erbjuder större möjlighet till fler funktioner på mindre yta. Förskolor och parkmiljöer är två funktioner som måste ta plats i en stad samt besitter stora värden – de kräver däremot stora arealer. Denna kandidatuppsats är ett samarbete med Umeå Kommun och en kompletterande utvärdering av samnyttjandeprojektet Rosendalsparken. I denna kandidatuppsats genomförs det en tematisk analys av en litteraturstudie som behandlar skolgårdens och förskolegårdens utformning, samnyttjande med fokus på förskola och parkmiljö samt gestaltning och design, landskapsarkitektur med fokus på design av urbana, offentliga miljöer samt barriärens problematik och möjligheter i skapande av rum. Enkätmaterial av och intervjuer med verksamma och närboende sammanställs med fokus på användande och upplevelse av parkmiljö, förskolegård och dedikerad samnyttjandeyta. Slutsatser som dras är att ytan behöver prioriteras för barnen på förskolan då de måste få tillräckligt stor yta i sin utemiljö, en för liten yta är potentiellt skadlig. Man bör i stället lindra effekten på de närboendes negativa upplevelser av förskoleverksamhetens säkerhetskrav, om sådana finns. Det presenteras även en konceptuell lösning som framhäver barriären som den mest effektiva lösningen för samnyttjande mellan förskola och närområdespark.

Nyckelord: Samnyttjande/samutnyttjande, förskola, förskolegård, närområdespark, park, barriär, säkerhet, barn

Joint use is a relatively new planning concept that can present better opportunities for more services in a smaller areal surface. Preschools and public park environments are two services that must take place in a city setting, both possesses great value, but both also take up big amounts of space. This essay is in collaboration with Umeå Municipality and acts as a supplementary evaluation of the joint use project Rosendalsparken. A thematic analysis is carried out on a literature study that examines preschool yard design, joint use that focuses on preschool and park environment as well as design, landscape architecture with a focus on urban, public environment design and lastly problems and opportunities with barriers. Survey material of and interviews with preschool employees and nearby residents that focuses on usage and experience of park environment, preschool yard as well as a specific joint use area is compiled and presented. Conclusions drawn are that surface need to be prioritized for children at preschool as they must have a large enough surface in their outdoor environment, a surface that is too small is potentially harmful. Instead, the potentially negative effects on nearby residents caused by the preschool's safety requirements should be alleviated. A conceptual solution is presented at the end that highlights the barrier as the most effective solution for joint use between preschool and public neighborhood park.

Keywords: Joint use, preschool, preschool yard, public neighborhood park, public park, barrier, safety, children

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	7
2. Syfte och frågeställningar	9
3. Material och metod	10
3.1 Avgränsning	11
4. Litteraturstudie	12
4.1 Tidigare forskning.....	12
4.2 Yta och rum.....	12
4.2.1 Vegetation.....	13
4.3 Trygghet och säkerhet	14
4.3.1 Förskoleverksamheten och barriären	14
4.3.2 Barriärens utmaning.....	15
4.3.3 Barriärens fördelar	15
4.4 Övergångszoner och gång.....	16
4.5 Designelement som stimulerar nyttjande.....	16
5. Enkät svar	18
6. Intervjusvar	21
7. Resultat och analys	27
7.1 Litteraturstudie.....	27
7.1.1 Förskolegårdens allmänna krav.....	27
7.1.2 Barriär och förskoleverksamhet	27
7.1.3 Barriär och närboende	28
7.1.4 Rumsliga utmaningar	28
7.2 Enkäter & intervjuer.....	29
7.2.1 Samnyttjande	29
7.2.2 Rosendals förskolegård	29
7.2.3 Rosendalsparken	30
7.2.4 Grusytan anpassad för samnyttjande	30
7.2.5 Säkerhet.....	30
8. Diskussion och slutsatser	32
8.1 Hur ser möjligheterna ut för samnyttjande mellan förskolegård och närområdespark?	32
8.2 Hur fungerar samnyttjandet av Rosendal närområdespark och Rosendal förskolegård idag och vilka faktorer påverkar detta samnyttjande?	33
8.3 Hur kan en konceptualiserad lösning för platsen, samt liknande miljöer och målgrupper, se ut?	35
8.4 Riktlinje 2. och 3. applicerade på Rosendal.....	36
8.5 Metoddiskussion.....	37
9. Referenser	38

1. Bakgrund

Tidigare har ytor inom staden tydligt och praktiskt delats upp efter önskvärd funktion - en yta uppfyllde sitt specifika ändamål medan platsen bredvid uppfyllde ett annat. I och med dagens exploatering och/eller förtätning blir samnyttjande av mark inom staden nästintill nödvändigt för att de funktioner vi vill ska ta plats, får ta plats (Älvstranden Utveckling 2019). Förskoleverksamheter som återfinns i städer är inget undantag. Samnyttjande mellan förskola och grönyta görs oftast i och med ett krav från förskolans håll på större yta och naturkontakt, men i dagsläget visar forskning negativa resultat (Jansson, Schneider, Mårtensson, Kylin, Fridell, 2021a). Risken för friktion mellan ytor där samnyttjande återfinns är påtaglig och kan mycket väl, ifall det inte avstyrs, urholka en plats möjliga värden i stället för att bidra med fler (Älvstranden Utveckling 2019).

Kv. Mården som återfinns öster om centrala Umeå är ett nybyggt kvarter där ett samnyttjandeprojekt skapats mellan Rosendal förskola och närområdesparken Rosendal, det vill säga de två områdestyper som båda återfinns inom kvarteret. Kv. Mården ingår i sin tur i stadsdelen Östermalm som förväntas ha en tillväxt med ungefär 1000 personer vilket ökar behovet av bra rekreativomöjligheter i närområdet. I och med en begränsad yta och områdets behov av att fungera för olika grupper skapades ett cirkulärt område centralt på platsen med syfte att agera yta för rent samnyttjande under alla tider på dygnet och skulle utöka både närområdesparkens och förskolegårdens totala yta (WSP 2014). Detta kommer expandera förskolegården med 1000 kvm till en total yta på 3000 kvm vilket resulterar i 30 kvm/barn (Umeå Kommun 2016). Närboende och besökare samt förskolans verksamhet upplever däremot att alla tre områden det vill säga, förskolegård, park samt dedikerad samnyttjandeyta alla ingår i projektet om samnyttjande – därför behandlar denna uppsats hela Rosendal. Platsens anläggningsarbete startade 2018.09.01 och avslutades 2021.11.01 (Boverket uå).

Kv. Mårdens resultat kan vägas mot ovan nämnd forskning. Rosendalsparkens placering och utformning sägs skapa goda förutsättningar för ett gott samnyttjande med förskoleverksamheten (Boverket uå), men närboende och förskolepedagoger har upplevt problematik såsom säkerheten på platsen för barn och otydligheter i vem som får använda vilka områden (se 5. Enkät svar och 6. Intervjusvar).

Figur 1: Situationsplan över Rosendalsparken (västerut), dedikerad samnyttjandeyta (cirkel) och Rosendals förskola med förskolegård (österut).

2. Syfte och frågeställningar

Närboendes och förskolans samnyttjande av Kv. Mården, mer specifikt Rosendals förskolegård och Rosendalsparken, fick inte det utfall man önskade och Umeå Kommun har en ambition om att utreda varför. Denna kandidatuppsats grundar sig i en granskning av dagens lösning utifrån nya angreppssätt och perspektiv (se 7.1 Litteraturstudie). Syftet är att skapa underlag för Umeå Kommun att, vid framtida projekt med liknande mål, situationer och förutsättningar, kunna planera och skapa lyckade gestaltungsförslag.

Frågeställningar:

1. Hur ser möjligheterna ut för samnyttjande mellan förskolegård och närområdespark?
2. Hur fungerar samnyttjandet av Rosendal närområdespark och Rosendal förskolegård idag och vilka faktorer påverkar detta samnyttjande?
3. Hur kan en konceptualiserad lösning för platsen, samt liknande miljöer och målgrupper, se ut?

3. Material och metod

De vetenskapliga texter, litteratur och dokument utgör litteraturstudien behandlar; 1. *Skolgårdens och förskolegårdens utformning* för att presentera krav och funktioner som bör återfinnas inom en förskoleverksamhets utemiljö. 2. *Samnyttjande med fokus på förskola och parkmiljö samt gestaltning och design* för att förstå de rådande förhållandena mellan områdestyperna samt skapa en grund till ett konceptuellt gestaltningsförslag. 3. *Landskapsarkitektur med fokus på design av urbana, offentliga miljöer* för att kunna komplettera den sparsamma forskningen inriktad på gestaltning och design för samnyttjande samt för att skapa en förståelse kring varför närboende/besökare anser en offentlig miljö attraktiv alternativt problematisk. 4. *Barriärens problematik och möjligheter i skapande av rum* för att visualisera och presentera en av de mest centrala aspekterna inom lekpark- och förskolemiljö; stängslet/staketet. En tematisk analysmetod används i presentationen av litteraturstudien. Bryman (2018), professor i samhällsvetenskaplig metod, anser detta angreppssätt vanligt förekommande vid kvalitativ analys. Han menar på att analysen utgår från kodning och temaskapande genom sökning av bland annat repetitioner, likheter och skillnader i information som tagits del av samt även avsaknaden av information (Bryman 2018).

En sammanställning av enkätmaterial skapat av Tekniksprånget, ett praktikprogram för unga i uppdrag av Umeå Kommun, har genomförts i syfte att beakta den medborgardialog som finns kring rådande situation samt få insyn kring hur förskolans verksamhet anser att platsen fungerar. Semistrukturerade intervjuer med fokus på komplettering av enkätsvaren har genomförts med pedagogerna på Rosendals förskola. Den semi-strukturerade intervjun är utformad för att skapa flexibilitet. Intervjupersonen ges mer självständighet och kan svara fritt medan den samtidigt ger intervjuaren kontroll i form av en intervjuguide eller manus som hjälper konversationen att hålla sig inom temat (Bryman 2002), därav valdes denna intervjumetod.

3.1 Avgränsning

Samnyttjande som fenomen begränsas till användande och upplevelse av ytor utifrån ett design- och gestaltningsperspektiv. Förvaltnings- och ekonomiska aspekter påverkar samnyttjande inom en rad olika instanser men behandlas inte i denna uppsats. Kandidatuppsatsen resulterar i en konceptuell lösning. Den konceptualiserade lösningen till skillnad från ett konkret gestaltningsförslag ska vara applicerbart på fler projekt.

4. Litteraturstudie

4.1 Tidigare forskning

Jansson, Schneider, Mårtensson, Kylin och Fridell (2021) skriver vid Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning vid SLU att gestaltningen har en vital roll för kvalitén på en utemiljö. De beskriver forskningens dagsläge, att endast ett begränsat underlag som behandlar samnyttjande och gestaltning finns och att detta är något som bör studeras vidare (Jansson, Schneider, Mårtensson, Kylin, Fridell 2021b). Rigolon, forskare inom stadsplanering, Derr, forskare inom samhällsplanering och miljödesign samt Chawla (2015), tidigare professor inom miljödesign styrker detta påstående i sitt kapitel *Green grounds for play and learning: An intergenerational model for joint design and use of school and park systems* i *Handbook on green infrastructure* då de skriver att forskning kring skolgårdens och närområdesparkens designmöjligheter sett till samnyttjande är knapp (Rigolon, Derr, Chawla 2015).

4.2 Yta och rum

de Laval, arkitekt och doktor i arkitektur samt Åkerblom (2014), landskapsarkitekt och universitetslektor vid SLU Ultuna skriver att förskolegården och skolgården anses vara av yttersta vikt för barns välmående och hälsa, den bidrar även till deras självförtroende och ansvarskänsla (de Laval & Åkerblom 2014). En grundförutsättning för att en förskola och skolas kvalitet ska fastställas är yta. Utemiljöns möjlighet att erbjuda värden såsom sociala interaktioner, fysisk aktivitet och naturkontakt begränsas kraftigt ifall ytan är knapp - detta gäller både för lek och undervisning (Jansson, et al. 2021b).

Lenninger (2014), landskapsarkitekt specialiserad på barns lek, menar att ett mått på 40 kvm/barn kan anses vara en riktlinje för förskolors storlek men att detta mått inte har någon rättslig grund då riktlinjen slopades och ersattes med Miljöbalken. Idag är det verksamheterna själva som har ett ansvar att visa på att förskolan upprätthåller standarden om en hållbar utveckling (Lenninger 2014). Detta kan resultera i och innebära 0 kvm/barn vilket omöjliggör skolgården som

resurs då den helt enkelt slutar att upphöra (de Laval & Åkerblom 2014) vilket är ett riktigt problem då en förskola vars gård är 10 kvm/barn eller under anses vara skadlig i och med att rörelseytan blir otillräcklig (Jansson, et al. 2021b). Kjellsson (2014), verksamhetschef för Naturskolan i Lund, menar att en ytreducering av skolgårdar endast får ske ifall intilliggande ytor är möjliga att använda utan inskränkningar (Kjellsson 2014). Han förtydligar:

“Det viktiga är att ytorna blir tillgängliga för barnen utan praktiska inskränkningar eller fysiska hinder.” (Kjellsson 2014:21)

Att säkerställa yta är en bra grundprincip men avgör inte enskilt utemiljöns kvalitet (Jansson, et al. 2021b). Boverket (2015) tar upp ett flertal aspekter och krav på skolgårdens och förskolegårdens utformning. Förskolor ska ge möjlighet till kvalitativ utevistelse dagligen med fokus på barnens hälsa. Större och mindre samlingsplatser och rum för olika stora grupper av elever bör återfinnas likväl som slutna och öppna ytor - dessa variationer av rumslighet ger olika värden och möjligheter för barn och undervisning. De skriver att de mindre slutna rummen ökar möjligheter för återhämtning och undervisning medan de större öppnare ger tillfällen för spring och övningar i grupp (Boverket 2015).

4.2.1 Vegetation

En av de viktigaste gestaltningsmöjligheterna för att få vad Boverket (2015) kallar för en levande, föränderlig och rik utemiljö är vegetation. Vegetationen ger plats för lek där barn får möjlighet att skapa sina egna världar men skapar också undervisningsmiljöer som kan användas inom flera olika ämnen. Möjligheterna att skapa en bra utemiljö på relativt liten yta ökar också med användandet av en tät och flerskiktad vegetation. Inte minst har vegetationen höga restaurativa värden. De specificerar att detta blir extra viktigt för barn som är i behov av en reträttplats.

Reträttplatser är platser där barn kan spendera tid för vila och återhämtning. Dessa ska vara tydligt inramade av växtlighet och de kan få ta plats intill byggnader men även längre bort. Vegetationen som rumsskapande verktyg blir även viktigt för barn med perceptions- och koncentrationssvårigheter. Dessa barn gynnas av tydliga rumsligheter på en lekplats, gärna rum skapade med väggar av buskar och/eller staket. Sådana rum skapar större möjligheter för lugna lektillfällen (Boverket 2015).

Boverket (2015) menar att en blandning av vegetation med rätt arter har möjlighet att skapa täta väggar mot omgivning medan de fortfarande ger välutnyttjade lekmiljöer på insidan, verksamhetens uteplats. En problematik som tas upp kring detta är slitage på växtlighet, speciellt i etableringsfasen, men ger även ett flertal förslag på lösningar. Stora växter som fått etablera sina rötter mer kan ge ett direkt resultat och vara värt den högre kostnaden. Förebyggande gestaltning i

form av stensatta gångar och kullar kan också skapa rum för vegetation att rota och växa till sig (Boverket 2015).

4.3 Trygghet och säkerhet

En upplevd känsla av trygghet är viktigt för barnen, specifikt kring hus, entréer och uteplatser (Boverket 2015). Kjellsson (2014) problematiserar säkerhetsperspektivet för barn i relation till skolgården. Han skriver att barn som utsätts för ett överdrivet säkerhetstänk och beskyddande kan komma att fara illa snarare än gynnas av detta perspektiv. Utvecklingen av barns rörelseförmågor kan bromsas (Kjellsson 2014). Boldemanns (2014), docent i folkhälsovetenskap, tankar går i linje med detta perspektiv. Hon menar att trygghetskraven som ställs på förskolemiljöer kan agera hindrande av bland annat spontan lek. Barriärer i form av stängsel och staket används oftast för enkel kontroll av barnen men dessa säkerhets- och designval minskar möjlig användbar yta, speciellt för spring och utforskande. En rekommendation sägs vara höga palissader som fullgott skydd på förskolegårdars större områden (Boldemann 2014). Boldemann (2014) presenterar, efter sin rekommendation, följande utmaning i relation till perspektivet:

“En utmaning är därför att planera utemiljö på ett sätt att den möter elementära säkerhetskrav och samtidigt inte hindrar barnens rörelseglädje.” (Boldemann 2014:36)

Jan Gehl (2011), arkitekt och professor inom stadsplanering med fokus på offentlig, urban design, nämner även han säkerhet i sin bok *Life Between Buildings* - specifikt säkerhet i relation till biltrafik. Han skriver att om en plats inte upplevs som tillräckligt säker från trafik så minskar aktiviteten på ett område enormt. Vidare skriver han att barn oftast inte får vistas fritt nära trafik (Gehl 2011). Rigolon (2015), med flera, skriver också om denna säkerhetsaspekt i relation till samnyttjande, att äldre människor önskar en känsla av säkerhet från trafik på väg till platsen men även när det kommit fram och tänker stanna (Rigolon, et al. 2015).

Ett av fynden Lundström (2018), mastersstudent inom landskapsarkitektur, observerat visar att barn både kan störas och gynnas av samnyttjande. Deras lek kan påverkas negativt av vuxna besökare men anser det trevligt med andra barn att leka med (Lundström 2018). Värt att nämna är att äldre människor kan uppleva en liknande problematik under sin vistelse i en samnyttjad park i de fall ungdomar eller lössläppta hundar är i närheten (Rigolon, et al. 2015).

4.3.1 Förskoleverksamheten och barriären

Samtliga exempel på förskolor som använder sig av samnyttjande som Lundström (2018) undersökte visade på att majoriteten av deras utevistelse tog plats på deras

egna bristfälliga förskolegårdar. Hon skriver att pedagogerna ständigt behövde ha uppsyn över barnen under tiden som en annan parkmiljö nyttjades och menar på att tryggheten skulle kunna ökas av en omgivande barriär, förslaget Lundström ger är ett stängsel. När pedagogerna på en av förskolorna befann sig i Zenitparken i Göteborg, som saknade stängsel, var dessa mer måna om att hålla barnen i grupp nära sig - detta kunde i sin tur begränsa barnens lek. På eftermiddagarna kunde Lundström konstatera att andra ytor än förskolegården användes allra minst, detta då personal reducerats till antal (Lundström 2018).

Detta fynd är samstämmigt med Rigolon (2015), med fleras, observationer som menar att en av anledningarna till att samnyttjande inte tar plats i praktiken är bristen på lärare på plats när barn är ute (Rigolon, et al. 2015). Kjellsson (2014) skriver om observationer gjorda i Lunds skolverksamhet som kan starkt kopplas till samnyttjande och gör många liknande observationer som ovan. Han påpekar att förskolor ofta stannar på den egna gården i stället för att använda intilliggande grönytor och att det huvudsakliga hindret för nyttjandet är otillräckliga resurser såsom personal (Kjellsson 2014).

4.3.2 Barriärens utmaning

Gehl (2011) problematiserar stängslet och menar att instängslandet (direktöversatt från *fencing in of*) av personer som ett designval i det allra flesta fallen kan och bör ifrågasättas (Gehl 2011). Rigolon (2015), med flera, menar också att en barriärfri park är något som lockar vuxna och äldre in i området (Rigolon, et al. 2015). Pitskali och Parnell (2019), forskare inom byggnadsarkitektur, skriver i sin artikel *The Public Playground paradox: 'childs joy' or heterotopia of fear?* att en inringad plats ansågs vara en plats *för barn* och att denna kodning hindrade vuxna från att delta i lek eller aktivitet på platsen (Pitskali & Parnell 2019).

Den fysiska barriären agerade även åsiktsskapande för att området behövde vara säkrare. Vuxnas rädsla problematiseras vidare, att denna rädsla ofta hindrar en plats funktioner och segregerar den som en plats *för andra*. Utöver detta uppträdde föräldrar, vars barn använde lekplatserna, fientligt mot andra vuxna - föräldrar ansåg att andra vuxna inte var välkomna, speciellt om dessa var vuxna män. Kvinnor utan barn och äldre var däremot mer välkomna (Pitskali & Parnell 2019).

4.3.3 Barriärens fördelar

Pitskali och Parnell (2019) gör en intressant diskussion för barriärens existens för barnen, de menar på att barnen fundersamt nog gynnas av den. Barriären agerar både ett enkelt, identifierbart område att där barns lek är tillåten men ytterligare kan den även uppmuntra till lek utanför lekplatsen. De introducerar begreppet *the playground paradox* vilket syftar till att stängsel inte begränsar lek till endast inom stängslets gränser utan snarare bidrar till ökad lek mellan de olika zonerna. Gehl (2011) kan styrka detta då han tar upp kantzoner som en viktig kvalité för en plats

och hur dessa har en stor roll i hur länge någon dröjer kvar - han skriver att om kantzonen inte finns så kommer inget liv ta plats.

Pitskali och Parnell (2019) skriver att föräldrar menade att säkerheten var vad som gjorde en plats bra för barn att leka - en säker plats var den utan visuella hinder in till platsen samt att den var tillräckligt separerad från andra ytor intill. De avslutar sin artikel med att förespråka barriären och att behålla barriärer som på många sätt visat sig gynna barns kreativitet och att i stället lära den offentliga sfären att inkludera sig i barns miljöer.

4.4 Övergångszoner och gång

Rigolon (2015), med flera, har gjort observationer för samnyttjande med park och skolgård. Det står att läsa att den rumsliga övergången från privat till offentlig är av stor vikt och att barn behöver flera olika ytor med olika nivåer av utsikt. Utsikten och siktlinjer benämns som det viktigaste designvalet när man gestaltar för samnyttjande. Exempel som tas upp är att undvika hög vegetation vid övergångszoner eller mitt på områden för att inte skapa gömställen (Rigolon, et al. 2015).

Gehl (2011) nämner även dessa designval. Han menar att offentliga ytors design kan skapa mentala och fysiska barriärer för att beträda dem men att de även kan designas så att de blir lättillgängliga. Han belyser vikten i placeringen av det privata i relation till det offentliga men också hur övergångszonen mellan dem är designad. Övergångszoner som inte kan klassificeras som privata eller offentliga kan agera länk och göra det enklare både fysiskt och psykiskt att röra sig mellan zoner. Ytterligare kan små rum inom större rum skapa mer livfullhet. Möjligheten att se in i offentliga ytor kan även det öka chansen att personer beträder området, att se andras aktiviteter och lek blir en form av inbjudan in till området (Gehl 2011).

Gehl (2011) understryker vikten av att gå ohindrat. Tydliga, skarpa gränser gör det svårare att beträda offentliga ytor ifall det inte är nödvändigt att göra så. Att behålla underlag på samma nivå eller minimera höjdskillnaden mellan två områden samt enkel tillgång in och ut är viktiga designval. (Gehl 2011). Han förtydligar det överhängande problemet:

“The problem here is to define the human level of tolerance for interferences encountered during walking [...]” (Gehl 2011:132)

4.5 Designelement som stimulerar nyttjande

Att skapa en yta som har förutsättningarna för att komma och gå är däremot inte nog, förutsättningar att stanna upp och sedan hänga kvar är centrala. Kvaliteten på

varje enskild del av ett område, ner på detaljnivån är kritiskt för att dessa förutsättningar ska kunna existera, så pass kritiskt att förutsättningarna sägs kunna försvinna helt där kvalitén är bristande (Gehl 2011). Gehl (2011) tar upp några designmöjligheter som kan skapa dessa kvalitéter som blir extra intressanta sett till samnyttjande (Gehl 2011).

Den enkla aktiviteten att kunna stå på ett område är, bland andra, en startpunkt för nästintill alla andra aktiviteter att kunna ta plats - aktiviteter som får individer att dröja kvar. Stenpollare är ett bra element för att stå och dröja kvar. Dessa placeras ofta på gränsen mellan två zoner där personer kan hänga kvar utan att beträda det nya området innanför. Övergångszonerna som nämnts är också en av de mer populära zonerna att dröja kvar vid - detta för att man kan se båda zonerna åt båda håll (Gehl 2011).

5. Enkät svar

Umeå Kommun gav under sommaren 2022 Tekniksprånget, ett praktikprogram för unga ingenjörssintresserade, uppdraget att göra enkätundersökningar i syfte att sammanställa en medborgardialog av resultatet kring samnyttjandet mellan Rosendalsparken och Rosendal förskola. Enkäterna skickades ut och besvarades men sammanställdes aldrig, därav min redogörelse nedan. Sex pedagoger svarade på enkäten riktad till förskolans verksamhet medan 14 privatpersoner svarade på enkäten riktad till boende i närområdet. En ytterligare enkät till Umeå Kommuns driftpersonal skapades - denna behandlas inte i denna uppsats (se 3.1 Avgränsning). Enkätfrågorna presenteras med en sammanställning av svaren från de tillfrågade grupperna.

Table 1. Rosendals pedagoger

Enkätfråga	Pedagogernas svar
1. Hur tycker du att samnyttjande av den grusyta som tillhör både park och förskola fungerar?	Två pedagoger svarade "Mycket bra" Fyra svarade "Bra"
2. Hur väl fungerar samnyttjandeytan (grusytan) som kompensation för parkens begränsade storlek?	Två pedagoger svarade "Mycket bra" Fyra svarade "Bra"
3. Tycker du att det finns några för- eller nackdelar med att bygga parker som samnyttjas?	Två av pedagogerna ansåg att hundar som släpps inom området är ett problem En ansåg att grindar som inte stängs är ett problem En ansåg att det var fördelaktigt med parker som samnyttjas, ingen förklaring gavs En ansåg det vara svårt för boende att använda ytan på dagtid när förskolan använder den
4. Upplever du att parken utanför grusytan används av förskolan?	Fem av sex pedagoger svarade "Ja" på frågan En pedagog svarade inte på frågan
5. Använder förskolan samnyttjande (grusytan)? I så fall till vad?	Samtliga pedagoger svarade rörelse i olika former, exempelvis lek, dans, hinderbana, gymnastik, fotboll En förtydligade att på vintern används den till snölek såsom bygge av snögubbar och snögrotta Tre av sex svarade att området används dagligen
a. Om inte, vad skulle behöva vara annorlunda för att samnyttjande-ytan (grusytan) ska användas mer?	En pedagog förtydligade att om planen var konstgräs skulle den användas mer En förtydligade att det varit svårt att använda området på vintern då grindarna, vid mycket snö, är svåra att öppna och stänga

6. Finns det problem med att samnyttjandeytan (grusytan) används av allmänheten?	Fem av sex pedagoger svarade "Ja" på frågan En svarade "Nej"
a. Om du svarade "Ja" på fråga 6, vilka problem finns?	Fyra pedagoger förtydligade att platsen användes som en hundrastgård och avföringen som medföljer är ett problem En förtydligade att de ej kan placera material på ytan och skapa en inspirerande utemiljö
7. Finns det problem med att allmänheten använder förskolans ytor?	Tre av sex pedagoger svarade "Ja" eller förtydligade ett problem Två svarade "Nej" varav en förtydligade "Inte under tiden när förskolan används" En svarade "Varken eller"
a. Om du svarade "Ja" på fråga 7, vilka problem finns?	En pedagog förtydligade att grindar som inte stängs är ett problem En förtydligade att hundar som vistas och avföringen som medföljer dem är ett problem Två förtydligade att det kan hittas saker som ej borde finnas på förskolegården, exempelvis hundars avföring och skräp En förtydligade att ifall allmänheten "förstör" kan det vara ett problem
8. Är uppdelningen av ytan rätt? Det vill säga är park respektive förskolegård lagom stora, eller skulle man ha delat upp det annorlunda?	Fyra av sex pedagoger menar förskolegården skulle varit större Två förtydligade att förskolegårdens yta i förhållande till mängden barn (över 100 st) är för liten En förtydligade att grusytan används mycket på grund av förskolegårdens bristfälliga storlek En menade att det var svårt att säga En svarade inte på frågan
9. Övriga synpunkter eller kommentarer:	Fyra av sex pedagoger gav ingen övrig synpunkt eller kommentar En pedagog lyfte att det vore bra att ha konstgräs under sommarhalvåret istället för grus på grusytan En pedagog förtydligade att hen tycker att samnyttjandet fungerar i det stora hela

Table 2. Närboende

Enkätfråga	Närboendes svar
1. Vad tycker du om Rosendals park?	Tre av 14 närboende svarade "Mycket bra" Sex svarade "Bra" Tre svarade "Varken eller" Två svarade "Dålig"
2. Tycker du att samnyttjandeytan (grusytan) fungerar som kompensation för parkens begränsade yta?	Fyra av 14 närboende svarade "Ja" Nio svarade "Nej" En svarade att denne inte visste att något samnyttjande fanns
a. Motivera ditt svar på fråga 2. På vilket sätt fungerar, eller inte, samnyttjande som kompensation för parkens begränsade yta.	Fyra närboende förtydligade att de tycker att grusytan borde få användas för hundar/som hundrastgård Tre förtydligade att de upplever ett problem att folk använder ytan för hundar/som hundrastgård, två förtydligar ytterligare att detta beror på otydlig skyltning trots att skyltar finns (ytterligare tydlighet behövs) En förtydligade att det var svårt att samnyttja med dagis En förtydligade att ytan har mycket ogräs på sommarn och stora snöhögar på vintern vilket gör platsen svårbrukad En förtydligade att det är oklart för vem grusytan är till för En förtydligade att platsen går att använda men att användaren själv måste ta med sig leksaker eller redskap Tre svarade ej på frågan
3. Används förskolegården av allmänheten?	Två av 14 närboende svarade "Ja, ofta" Fem svarade "Ja, ibland" Två svarade "Nej" varav en förtydligade att hundägare förut använde förskolegården Fem svarade "Vet ej"
4. Tycker du att parken fungerar bra trots att den är liten?	Sju av 14 närboende svarade "Ja" Fem svarade "Nej" Två svarade "Vet ej"

a. Om "Nej" på fråga 4, varför?	<i>Enkät svar saknas</i>
5. Tycker du det finns problem med att förskolan använder samnyttjandeytan (grusytan)?	Fem av 14 närboende svarade "Ja" Nio svarade "Nej"
a. Om du svarade "Ja" på fråga 5, vilka problem finns?	Fyra närboende förtydligade att förbudet av hundar på platsen är ett problem som medkommer i och med förskolan samnyttjar ytan En förtydligar att ingen annan kan använda ytan under dagarna då förskolan är där
6. Tycker du att det finns problem att förskolan använder parken?	Två av 14 närboende svarade "Ja" varav en förtydligade "Som det ser ut idag" Tolv svarade "Nej"
a. Om du svarade "Ja" på fråga 6, vilka problem finns?	Ingen närboende svarade på frågan
7. Anser du att det finns några för- eller nackdelar med att bygga en park som kan nyttjas av både allmänhet och förskola?	Två av 14 närboende svarade att det både finns fördelar och nackdelar, en förtydligade att det beror på nyttjarnas olika behov Två svarade att de inte kunde se för- eller nackdelar En svarade att det bara finns nackdelar, hen menar att förskolan har en egen stor inhägnad yta på förskolan En svarade att inkluderingen av alla var en fördel Tre svarade att hundrastning på platsen var en nackdel, en förtydligade att det skrämmer bort barn, både på förskolan men även utanför En svarade att förbudet mot hundrastning var en nackdel Fyra svarade inte på frågan
8. Övriga synpunkter eller kommentarer:	Åtta av 14 närboende lämnade en ytterligare kommentar kring hundrastning Tre lyfte att det ville se grusytan skulle spolas på vintertid för isbana som planerats En lyfte att denna inte sett samnyttjande ta plats En lyfte att det inte fanns mycket för det allra yngsta barnen att göra En gav ingen övrig synpunkt eller kommentar

6. Intervjusvar

Intervjuer med tre pedagoger samt rektorn på Rosendals förskola agerar kompletterande svar till enkäten riktad till pedagogerna, och svaren de gav. En semistrukturerad intervjumetod är vald för möjligheten att fråga upp och be respondenterna vidareutveckla där det varit önskvärt. Pedagogerna benämns som P1, P2 respektive P3 medan rektorn benämns som Re. Två av tre pedagoger (P1, P3) som deltog i intervjuerna svarade även på Umeå Kommuns enkäter, rektorn deltog inte i enkätundersökningen. Intervjufrågorna presenteras med separata sammanställningar av svar från varje intervjuperson.

Table 3. Rosendals pedagoger och rektor

Intervjufråga	Pedagogernas/rektorns svar
1. Hur upplever du förskolegården?	<p>P1 Det skiljer sig mycket på sommar och vinter, på vintern plogas inte hela gården vilket begränsar många barns möjlighet att använda förskolegården, speciellt de mindre som inte kan klättra i snöhögar. På sommaren upplevs den bättre men lite väl tillrättalagd, inte mycket lämnas till barnens fantasi utan har en "fast funktion". Barnen är dock duktiga att utnyttja gården i dess nuvarande skick. Gården är lite för liten och om alla barnen är ute samtidigt (över 100) är den alldeles för liten. Problemet löser de genom att större barngrupper går till närliggande lekparken. Den lösningen fungerar bra.</p> <p>P2 Förskolegården upplevs ganska stor och har många lekutrymmen. Den är däremot till stor del asfalterad och saknar bra grönytor. Förskolegården är fin och det finns olika delar som fungerar både för de yngsta barnen och de lite äldre.</p> <p>P3 Förskolegården är väldigt liten med tanke på mängden barn, speciellt under vintertid. Under vintern minskar ytorna barnen kan röra sig på då snöhögar blockerar ytor. Gården känns som att den är gjord för att vara fin mer än funktionell.</p> <p>Re Ytan är för liten sett till alla barn och pedagoger som är på plats. Det är något man visste om när det förskolan projekterades och man har sedan organiserat efter det. Förskolegården är väldigt tillrättalagd med mycket färdigt material och ytor.</p>
2. Finns det förbättringsmöjligheter med förskolegården? Om nej; fortsätt till Fråga 3, om ja; I så fall vilka?	<p>P1 Rutschkana och andra fysiska och motoriska utmaningsmöjligheter skulle behövas. Tre stora förråd på förskolegården upplevs vara visuella hinder som barn kan försvinna bakom. Det upplevs nästintill omöjligt att vara ute med tre plus barn själv på grund av detta. Om dessa stod mot staketet och inte gick att komma bakom skulle det vara bättre. En större gräsyta som underhålls önskas.</p>

	<p>P2 Förskolegården skulle kunna göras grönare, mer kuperad och böljande. Barn mår bättre i en lummigare, grönare terräng, Rosendal är dock en förskola i stadsmiljö och att det skulle vara svårt att få till på platsen idag.</p> <p>P3 Förråd på platsen som skymmer sikten skulle kunna omplaceras och ställas intill en vägg eller staket så gården blir känns mer öppen och blir enklare att ha översikt över. Mer utrymme för fler gungor skulle vara bra, en rutschkana saknas och skulle behövas. Det finns även djur i trä som är trevliga på sommarhalvåret men som begravs under snön halva året och blir oanvändbara tills snön har smält bort. Generellt sett bör ett norrländskt, årstidsanpassat tänk präglade förskolegården. Under sommarhalvåret är det möjligheten att hitta skugga som saknas, Det finns skuggiga delar med bänkar men alla 100+ barn inte rymts där. Detta orsakar ibland att de måste vara inne.</p> <p>Re Det har redan gjorts förbättringar under de åren verksamheten varit i gång såsom att skapa nya mötesplatser för barnen i den existerande miljön. Re förtydligar att det fortfarande finns vidare utvecklingspotential.</p>
<p>3. Hur upplever du parken?</p>	<p>P1 Det var ett lyft när parken blev färdig då det tillkom bland annat rutschkana som även de allra minsta kunde utnyttja i närheten. Lekställningarna uppskattas också. Det är lekparksdelen som används av förskolan. Då parken i sig inte är inhägnad samt ligger intill både cykelbana och bilväg används inte resterande parken. Bilvägen är ett mindre problem då denna inte är särskilt trafikerad, cykelvägen som har väldigt mycket cykeltrafik är det större problemet. Pedagogerna måste stå en vakt vid cykelbanan och hålla koll så barnen ej springer ut när de använder lekställningarna. Det har varit bra för förskolan att den tillkommit.</p> <p>P2 Lekparksdelen i parken är spännande för de äldre barnen och tycker det är bra att den finns där. P2 jobbar med de allra yngsta, de utnyttjar inte den så mycket. Ibland kan det skapa en känsla av avundsjuka att andra barn nyttjar lekparksdelen. Det är bra att parken används då det lättar upp yta på förskolegården, det blir luftigare. Grönytorna parken har används inte av deras avdelning,</p> <p>P3 Det är bra att den finns där då det exempelvis finns rutschkana. Den större lekställningen är inte anpassad för förskolebarn. I princip endast de äldsta barn kan använda den. Den mindre lekställningen samt trampolinen fungerar bra för de mindre barnen. Avdelningarna som har de allra yngsta barnen använder knappt parken alls och avdelningarna med äldre barn använder endast de designerade lekytorna.</p> <p>Re Lekparksdelen i parken är ett roligt komplement trots att den ligger nära cykelväg och bilväg. Man har tänkt till i skapandet av parken för att skapa olika, roliga utmaningar för barnen. Barnen tycker det är kul att gå dit.</p>
<p>4. Finns det förbättringsmöjligheter med parken? Om nej; fortsätt till Fråga 5. om ja; I så fall vilka?</p>	<p>P1 En förbättringsmöjlighet hade varit ett mindre staket runtomkring så att barnen inte skulle försvinna ut på vägen. Barnen rymmer inte utan de är för små att förstå konsekvenserna, barnen betar sig bra ute i parken och att de önskar att få vara ute i parken.</p> <p>P2 Det är svårare för avdelning hen jobbar på att använda lekparksdelen i parken då de ytorna inte är anpassade för ettåringar så ett komplement till lekytorna som finns där idag hade varit en förbättringsmöjlighet.</p>

	<p>P3 Något mer anpassat för det allra yngsta skulle vara en förbättringsmöjlighet. En yta med ett staket runt så att de inte måste tänka vilka barn de kan ta med. Att behöva göra ett urval kan leda till att vissa barn inte får ta del av ytorna alls. Ifall ett område har en barriär kring kan hen ta med cirka fem barn till ett område och leka utan problem, där det inte finns en barriär måste det direkt finnas två pedagoger på plats.</p> <p>Re Alla lekparkar bör ha någon typ av inhägnad när det är så nära cykelväg, bilväg och parkeringar.</p>
<p>5. Hur upplever du grusytan som "anpassats" för samnyttjande?</p>	<p>P1 Den har varit under all kritik under alla år sedan förskolan startade sin verksamhet under 2019. De accepterade cirkeln som en grusyta trots att den var tråkig de månader då den inte spolats som en isbana. Det är första året (vintern 2022/2023) som ytan spolats och den har inte plogats tidigare. Hundavföring på området har varit ett problem men det är bättre nu när skyltar kommit på plats som avvisar hundägare från platsen.</p> <p>P2 Äldre barn använder ytan mycket för lekar som "Under hökens alla vingar" samt fotboll och gymnastik. Under vintern när grusytan är spolad till en isbana används den inte så mycket då det inte är många som kan åka skridskor på egen hand. Ytan kan kännas som ett enormt område med bara grus.</p> <p>P3 Ytan gör förskolegården större men det begränsas till en viss typ av lek, exempelvis fotboll och annan typ av rörelse. På vintern har det varit mängder med snö, staketen har försvunnit och då har platsen inte använts. I år har en skridskobana spolats vilket har använts men sedan har det kommit mer snö som inte plogats bort vilket då gjort skridskoåkning omöjlig.</p> <p>Re Grusytan är väldigt viktig för verksamheten, speciellt under vår och sommar då den är tom från snö, då kan förskolan utmana barnen mer med olika rörelselekar. På vintern är det kul att den spolats så barnen får prova på att vara på is.</p>
<p>6. Finns det förbättringsmöjligheter med grusytan som "anpassats" för samnyttjande? Om nej; fortsätt till Fråga 7, om ja; I så fall vilka?</p>	<p>P1 Konstgräs på området i stället för grus hade varit bättre. Cafébord på området hade skapat mer utav en park för alla att umgås och vara i. Det skulle också minska upplevelsen av platsen som en hundrastplats samt göra platsen mer användbar på sommarhalvåret.</p> <p>P2 Ytan skulle kunna delas upp i två. Halva ytan skulle kunna vara grus och vara för exempelvis fotboll medan den andra hade kunnat erbjuda delar att gömma sig i, bollplank, växtlighet som kan erbjuda skugga med mera. Grusytan är väldigt solig generellt, specifikt på sommaren – soliga dagar måste barnen ibland ställa sig i skuggan ett tag.</p> <p>P3 Om skridskobanan hade bytts ut är det viktigaste att ytan skottas så att den blir användbar så att rörelselek kan ta plats. Rörelselek måste finnas på vintertid så att barnen håller sig varma. På sommaren och vår är ytan värdefull som en öppen plats för lek och bör inte försvinna.</p> <p>Re Det skulle kunna förbättras genom adderingar av saknade funktioner på förskolegården men då tappar barnen den värdefulla rörelseytan och vinterleken som isbanan ger. Även</p>

	<p>fast ytan ser tråkig ut så är rörelseleken som sker där är viktig då förskolegården saknar annan sådan yta.</p>
<p>7. Används parken och den "anpassade" grusytan som pedagogiskt rum idag i er verksamhet?</p>	<p>P1 Ja, ytan som grusytan ger förskolan har varit bra för barnens rörelseglädje.</p> <p>P2 Det är svårt att vara på en plats med den allra minsta när det inte är inhägnat. Grusytan fungerar som en miniutflykt med de allra minsta barnen.</p> <p>P3 Ja, det är fantastiskt bra att ha sådana ytor så pass nära trots att vissa delar skulle kunna vara anpassade lite bättre för verksamheten som förskolan driver.</p> <p>Re Under sommartid används grusytan varje dag flera timmar om dagen. Parken och dess lekpark används mer sällan. Det känns svårare då ytan inte är inhägnad, samma utmaning gället oavsett vilken lekpark som förskolan går till.</p>
<p>8. Hur upplever du samnyttjande mellan förskolegård, park och "anpassad" grusyta fungerar idag? Om svaret tyder på negativ upplevelse. Varför då?</p>	<p>P1 Vid kvällsmöten har närboende använt förskolegården men känt sig påkomna och att de gjort ett intrång. Pedagogerna har då sagt att det är okej för andra att använda ytan så länge de själva inte har verksamhet ute på gården.</p> <p>P2 Det går oftast bra, omgivningen förstår att förskolan har en aktiv verksamhet med barn och det respekteras. Ibland har hundrastningen gjort att de valt att inte beträda grusytan då hundar är på platsen. Efter skylt satts upp har hundar inte använt platsen i samma utsträckning. Familjer nyttjar förskolegården ibland och ett hopp om att närboende använder den finns då det är perfekta lektytor att besöka.</p> <p>P3 I och med att grusytan används som hundrastplats så har det inte fungerat så bra, en bättre förståelse från allmänheten hade behövts då det är en yta som barn leker på dagligen. Problemet kvarstår trots att skyltar som förbjuder rastande av hundar kommit upp. Förskolegården fungerar bra. Andra barn leker på gården på sommarkvällar när pedagogerna har planeringsdagar. Ingen större förstörelse har skett och bör tyda på ett bra samnyttjande.</p> <p>Re Parkens lekparksdelen uppfyller eventuellt inte de krav som förskolan skulle behöva för att använda den mer - just för att den är nära cykelväg, väg och parkering. Grusytans samnyttjande fungerar bra även fast vissa kan uppleva den som tråkig med undantag att många rastat sina hundar inne på området. Även förskolans områden har haft hundrastningsproblemet men i mindre utsträckning. Efter att skyltar satts upp menar har det blivit bättre även fast vissa individer fortfarande vill använda ytan som hundrastgård. Problemet kan grunda sig i att ytorna ligger inne i stan, mer centralt där andra parktytor saknas.</p>
<p>9. Ur ett säkerhetsperspektiv, hur anser du förskolegården vara?</p>	<p>P1 Förskolegården är säker idag och att inga större säkerhetsrisker återfinns. Barn faller och ramlar så klart men det går inte att ha en helt slät gård bara för att inget barn inte ska göra illa sig.</p> <p>P2 Grindar som lämnats öppna, från förskolegården till grusyta och grusyta till parken, har varit ett problem någon gång. Annars upplevs förskolegården som säker.</p> <p>P3 Det finns vinklar på förskolegården där pedagogerna inte ser, speciellt där förråden står, som kan upplevas osäkra. Grindarna är osäkra då de är väldigt enkla att öppna, det endast är en hasp och ingen dragmekanism vilket gör det möjligt för de äldsta barnen kan öppna dem.</p>

	<p>Stängslen upplevs för låga, speciellt på vintern då snön gör att barnen ibland kan klättra över dem.</p> <p>Re Förskolegården säker och är gjord efter riktlinjer. På vintern kan stängslet runt gården upplevas för lågt. Riskområden (grindar och platser där snö samlas) finns men det är upp till pedagogerna att hålla extra koll på barnen där.</p>
10. Ur ett säkerhetsperspektiv, hur anser du parken vara?	<p>P1 Förutom avsaknaden av staketet så finns det inga större säkerhetsrisker. Om barnet kan klättra upp i lekställningarna så får de vara där uppe och kan barnet inte klättra upp får barnet ej vara där.</p> <p>P2 Parken är säker. Cykelbanan kan vara ett problem då det cyklas lite väl snabbt av vissa som verkar ha bråttom men platsen bör inte anses som en trafikfarlig plats.</p> <p>P3 Det är öppet mot cykelbana och väg samt en byggarbetsplats finns nu på andra sidan, ganska nära. Det hade önskats att det var inramat.</p> <p>Re Cykelvägen, bilvägarna och parkeringen kan göra att den upplevs lite osäker. Lekställningarna på lekplatsen är höga men att de äldre barnen kan utmanas med dem.</p>
11. Vad anser du vara viktigt för att säkerställa barnens säkerhet när de vistas ute? Om svaret är ett staket/stängsel/annan inramning. Varför då? Om svaret inte innehåller någon av ovanstående. Gå vidare till nästa fråga.?	<p>P1 Stängslen och grindarnas utformning är viktigt, att de är utformade så att de omöjliggör för barnen att ta sig ut. Tillräcklig höjd på stängslen är viktigt, detta kan vara ett problem på vintertid då snön höjer marknivån så barn kan ta sig över. Visuella hinder som hindrar pedagoger att se och reagera på barns oföresägbara beteende kan vara farligt. Översikt över gården eller där man verkar är viktigt.</p> <p>P2 Om det ska vara säkert till 100 procent ska det vara inhägnat. De får inte finnas trafikerade vägar eller parkeringsfickor intill.</p> <p>P3 Så öppen sikt som möjligt är a och o för en säker plats, annars blir pedagogerna påverkade och verksamheten direkt begränsad. Stängslens höjd måste vara tillräckligt tilltagen så barnen inte kommer över.</p> <p>Re Möjlighet till uppsikt är det viktigaste för pedagogerna och att staketet är tillräckligt säkert.</p>
12. Hur tror du dessa säkerhetsåtgärder påverkar barnens möjlighet till lek/utveckling?	<p>P1 Det påverkar inte barnen i någon större utsträckning, barnen uppskattar ett tydligt avgränsat område. När barnen befinner sig i en park som inte har stängsel så håller sig barnen närmare vuxna, kanske kan det bero på att de vill känna sig säkra i en annars öppen miljö.</p> <p>P2 Det påverkar inte barnen och bör inte inskränka på deras kreativitet eller dylikt.</p> <p>P3 svarade att barnen landar bättre i sin undervisning ifall pedagogerna inte ständigt behöva oroa sig kring vad som finns och sker runtomkring.</p> <p>Re Ett tryggt staket och stängsel runt om gör att pedagogerna vågar låta barnen leka och röra sig mer självständigt, det gynnar därför barnen snarare än hindrar dem. Trygghet runtomkring en plats är därför viktigt att jobba med.</p>
13. Hur tror du att dessa säkerhetsåtgärder påverkar	<p>P1 Ytorna används i största mån av barn och barnfamiljer och påverkar därmed inte samnyttjandet.</p>

<p>andra besökares möjlighet att använda ytan?</p>	<p>Det bör finnas en förståelse och acceptans att stängslet som finns där idag finns av en anledning. Att grindar finns från alla håll intill grusytan förenklar även användandet av området trots stängsel.</p> <p>P2 Närboende kan kanske tycka att det är jobbigt att beträda ytorna ifall grindarna är stängda. Det är kanske jobbigare för de som kommer från stadsdelar längre bort då närboende bör vara van med platsen på grund av närheten till den.</p> <p>P3 Det kanske upplevs som förskolans område men det flesta också bör veta att man får leka på en förskolegård när det är stängt för dagen, Det borde bidra till en större trygghet för andra att släppa sina barn lösa att leka på området. Det bör finnas en förståelse kring säkerhetsåtgärderna.</p> <p>Re Det kommer mycket föräldrar och leker med sina barn, att ha den tryggheten och möjligheten att släppa sina barn inom ett inramat område upplevs som positivt.</p>
--	---

7. Resultat och analys

7.1 Litteraturstudie

Enlig litteraturstudien kan fyra teman uttydas; 1. Förskolegårdens allmänna krav, 2. Barriär och förskoleverksamhet, 3. Barriär och närboende samt andra 4. Rumsliga utmaningar.

7.1.1 Förskolegårdens allmänna krav

Förskolan måste ha tillräckligt stor yta för att barnens motoriska utveckling inte ska limiteras och får inte reduceras utan en likvärdig yta intill som agerar komplement. En tillräckligt stor yta har större chans att erbjuda egenskaper som närhet till natur, socialisering och möjlighet till fysisk aktivitet. Ytan kan direkt kopplas till barns hälsa, självförtroende och ansvarskänsla, därav fastställs det att förskolegårdar som inte kan erbjuda detta måste försöka hitta dessa ytor i närheten – samnyttjande är en lösning på ett sådant problem.

Yta är däremot inte den enda aspekten som är viktig för att uppfylla kraven en förskolegård bör ha. Blandad rumslighet för olika typer av grupper bör återfinnas, större/mindre ytor samt öppna/slutna ytor – detta för att de olika rumsligheterna ger olika kvalitéer. Vegetation är en av de bästa gestaltningsmöjligheterna för att skapa dessa olika rum på en relativt liten yta samt skapa närheten till natur, som har stora restaurativa värden, som nämndes ovan. Vegetationen kan skapa rum som upplevs som privata från utsidan men väl använda på insidan, de kan också skapa rum som passar för barn med särskilda behov eftersom de skapar lugn.

7.1.2 Barriär och förskoleverksamhet

Barnens trygghet är viktig, både för de själva och för pedagogerna som ansvarar över dem. Det finns vissa elementära säkerhetskrav som måste uppfyllas, ett av dessa är stängsel och/eller staket. Ifall en förskola skall förväntas använda en parkmiljö bör denna vara inramad för att den i praktiken ska användas. Förskolor använder, ifall en barriär saknas, nästan aldrig en parkmiljö i stället för sin egen förskolegård på grund av osäkerheten samt det ökade antal personal som krävs. I

de fall som förskolan använder parkmiljö så kan man anta att barnen påverkas negativt då pedagogerna vill hålla dem närmre sig. Detta påverkar de förskolor som offrat egen yta i syfte av ett samnyttjande då deras egen gård därmed blivit bristfällig. Extra viktig är barriären på platser nära biltrafik där man anser att barn får vistas fritt.

Säkerhetsperspektivet och därmed även barriärer är ett problem i sig. Ett överdrivet säkerhetstänk sägs orsaka problem då det hindrar barns möjlighet till bland annat spontan lek, utforskande, spring och minskar även möjlig användbar yta. Paradoxalt kan barriären agera hjälpande mer än stävande/hindrande. Barriären skapar en lätt identifierbar plats som accepterar barns lek och rörelse men agerar även katalysator för lek mellan zonerna den separerar – argumentet görs därför att barriären inte bör avskaffas utan snarare integreras med närboende besökare på platsen. Föräldrar upplever att en plats med hög säkerhet är en bra plats för lek. En säker plats är bland annat beskriven som en plats separerad från andra ytor. En fysisk barriär förhöjer dock också föräldrars krav på platsens säkerhet vilket kan skapa ytterligare krav på fler säkerhetsåtgärder.

7.1.3 Barriär och närboende

Likt barn så önskar vuxna och äldre också att en trygghet bör finnas på platsen de befinner sig på, specifikt i relation till biltrafik. Ifall detta krav inte uppfylls så kan liv inte ta plats som önskat. Barriären som trygghetsskapande element är problematisk även i detta fall då platser med stängsel ofta upplevs som en plats man inte får ta del av och motsatt upplevs en plats utan barriärer som inbjudande för vuxna och äldre.

Tydliga, separerande barriärer kan agera både ett psykiskt och fysiskt motstånd att beträda platsen. Barriär i frågan om lekparksmiljö och parkmiljö kan också definiera platsen som en plats endast för barn och därför agera exkluderande. Detta blir extra tydligt när andra vuxna, föräldrar, anser att vuxna besökare inte får vara på platsen med anledning av att deras barn befinner sig där. Återigen paradoxalt kan däremot kantzoner på en plats samt rum i rum agera katalysator för mer livlighet på en plats.

7.1.4 Rumsliga utmaningar

Barn kan störas av vuxna under sin lek men likväl så kan äldre störas av ungdomar och lössläppta hundar när de vistas i parkområden. Barn kan däremot uppskatta andra barn vid ett samnyttjande. Visuella hinder på en förskolegård upplevs som en osäkerhet och bör undvikas. Vegetation, och därmed sikthindrande volym, kan däremot skapa rumslighet och barriär på ett helt annat sätt än enbart stängsel och är viktig för barnens undervisnings- och utemiljöer. Utmaningar i etableringsfasen såsom slitage måste däremot räknas med ifall vegetation utnyttjas men kan minimeras ifall en högre etableringsinsats väljs – även växtval kan minimera detta.

Att lyckas få besökare att komma och gå är en aspekt av platskvalité, den svåra är däremot är att få besökare att stanna och dröja kvar en längre stund. I fråga om barriärer kan stenpollare, placerade emellan två separata ytor, agera ett komplement. Dessa fungerar som stöd för personer att luta sig mot men blir även ett beskydd från den ytan man inte ännu beträtt. Övergångszoner agerar också inbjudan att stanna upp och pollare kan räknas som ett övergångszonskapande element. Barn uppskattar övergångszoner för den variation av både utsikt och säkerhet som zonen skapar

7.2 Enkäter & intervjuer

Enligt enkäterna och de komplementerande intervjuerna kan svaren ytterligare sammanställas och delas upp efter kategorierna; Samnyttjande, Rosendals förskolegård, Rosendalsparken, Grusytan anpassad för samnyttjande och Säkerhet. Säkerhet var endast i fokus inom intervjuerna och innehåller därav inga åsikter från närboende.

7.2.1 Samnyttjande

Pedagogerna och rektorn såg både för och nackdelar med samnyttjande. De benämns som fördelaktigt och att det i det stora hela fungerar bra av vissa medan osäkerhet kring grindar som lämnas öppna och delandet av ytor under verksamhetens öppettider lyfts av andra.

De närboende är delade i frågan kring samnyttjande som koncept och ifall områden bör designas som sådana. En del ansåg sig kunna se både fördelar och nackdelar i och med skillnader i behov inom olika grupper, en del var neutrala medan andra endast såg fördelar.

7.2.2 Rosendals förskolegård

Majoriteten av pedagogerna samt rektorn anser att förskolegården är för liten till ytan och att uppdelningen som gjordes mellan områdestyperna skulle prioriterat förskolegården ytterligare. De anser att det saknas viktiga ytor såsom större grönområden då stora delar av gården är asfalterad, gjort av grus eller täcks av barkflis. Ytan blir ett ännu större problem på vintern då delar av förskolegården försvinner under snön vilket blir tydligast när delar som inte går att flytta eller lyfta inte går att använda under stora delar av året. Förskolan har behövt organisera sin verksamhet efter den bristande ytan, det resulterar i att alla barnen inte kan vara ute samtidigt.

Pedagogerna samt rektorn hade delade åsikter kring allmänhetens nyttjande av förskolegården. Nedskräpning, grindar som inte stängs och vandalisering ansåg vissa var problem. Andra ansåg det vara perfekt att lekytorna används på tider då förskolan ändå var stängd och önskade att fler nyttjade deras områden. Pedagogerna har observerat att närboende har använt förskolegården och majoriteten av de närboende anser också att allmänheten använder gården.

7.2.3 Rosendalsparken

Alla pedagoger som svarade på enkäterna ansåg att parken används av förskolan – intervjuerna visar på det motsatta. Pedagogerna och rektorn svarade att parkens lekplatsdel används, men endast i större utsträckning av de pedagoger som ansvarar över avdelningar med äldre barn. De pedagoger som ansvarar över avdelningar med de minsta barnen använde knappt denna då lekställningarna inte är anpassade för dem. Parkens övriga delar användes nästintill aldrig, oavsett pedagog och avdelning.

Det huvudsakliga problemet som angavs var att parken inte är inhägnad samt att den ligger nära cykelväg, bilväg och parkering. Det nämns också att det idag krävs åtminstone två pedagoger för att använda parken ifall flera barn är med medan det endast behövs en pedagog på inhägnade områden. Pedagogerna och rektorn menar på att förbättringsmöjligheter som finns på området är en inhägnad av parken, exempelvis staket samt anpassade lekutrymmen för de yngsta barnen.

Majoriteten av de närboende har en positiv bild av parken och nästintill alla ansåg att det inte finns något problem med att förskolan använder den, det nämns dock att samnyttjande inte har observerats. En kommentar av närboende lyfter också lekytor för de allra yngsta som en förbättringsmöjlighet.

7.2.4 Grusytan anpassad för samnyttjande

Alla pedagoger samt rektorn har en positiv bild av grusytans samnyttjande. En generell bild av att ytan är tråkig för alla involverade parter är dock påtaglig och att förbättringar såsom byte av markmaterial, bättre snöröjning på vintern samt möjlighet till skugga skulle uppskattas. Många av pedagogerna har också en positiv bild av grusytan som kompensation för förskolegårdens begränsade storlek medan andra åtminstone tycker att den erbjuder viktig yta för rörelselek som saknas på gården samt att den används dagligen under många timmar. Majoriteten av de närboende har samma positiva bild av grusytan som kompensation för en mindre park.

I frågan om allmänhetens samtida nyttjande av grusytan var åsikterna delade. Det upplevdes inte som ett problem för vissa pedagoger medan andra lyfte problem såsom att förskolan inte kan placera material där då. Endast en närboende upplevde det problematiskt att förskolan använder grusytan.

7.2.5 Säkerhet

Pedagogerna och rektorn lyfte två huvudaspekter inom säkerhet. Det första är inhägnaden, de anser att en inhägnad krävs för att en plats ska vara säker till hundra procent. Det andra är uppsikt av barnen, det krävs fria siktlinjer för att förskoleverksamheten inte ska begränsas.

I frågan om säkerhet och säkerhetsåtgärder som görs på lekytor och parkmiljö för barn delade pedagogerna och rektorn samma åsikt om att åtgärderna inte bör påverka barnen negativt utan åsikter lyftes att barnen gynnas av en hög säkerhet i och med att de känner en trygghet samt att pedagogerna vågar låta dem leka friare.

I frågan om säkerhet och säkerhetsåtgärder som görs på lekytor och parkmiljö var pedagogernas och rektorns åsikter delade. Åsikter lyftes att det kanske påverkar

närboendes syn på områden, att de skulle tycka att ett inhägnat område är förskolans område eller att det skulle upplevas jobbigt att gå in när grindarna är stängda. Andra åsikter lyftes att det borde gynna barnfamiljer som besöker, då de också vågar låta barnen leka fritt. Majoriteten var dock överens om att det bör finnas en acceptans från närboende att säkerheten åtgärdas på de ytor förskoleverksamheten använder.

OBS. Sammanfattningarna av svaren ovan är resultat som bortser från synpunkter relaterade till hund och hundrastning. Dessa synpunkter är inte relevanta, Lindgren¹ meddelar att det i Umeå Kommun antagits en policy mot hundrastgårdar i offentliga miljöer och på platsen även åtgärdats med förbudsskyltning. Sammanfattningarna fokuserar på svar om användande och upplevelse av ytor.

¹ Axel Thorén Lindgren, Landskapsarkitekt Umeå Kommun, e-post den 21 februari 2023

8. Diskussion och slutsatser

8.1 Hur ser möjligheterna ut för samnyttjande mellan förskolegård och närområdespark?

Samnyttjande är ett omfattande koncept och måste behandlas som ett sådant, det är inte en naturlig lösning som fungerar för varje situation, långt ifrån. Problematiken och risken för att värden kan försvinna i och med ett samnyttjande bekräftar Älvstranden Utveckling (2019). I diskussionen kring ifall samnyttjande fungerar för förskolegård och närområdespark går det alltså inte att ge ett konkret svar. Speciellt inte när forskning idag visar på osäkerheter kring samnyttjandets resultat som Jansson, med flera (2021a) tar upp. Det beror på läge, situation, involverade parter samt ett flertal aspekter som inte behandlas i denna uppsats.

En större förskolegård i naturrik miljö och stora ytor för lek och spring kommer alltid gynna barn mer då det, odiskutabelt, kan erbjuda större värden såsom undervisningsmöjligheter och allmän uteglädje/rörelseglädje. Ytans värde för förskolegården har de Laval och Åkerblom (2014), Jansson, med flera (2021b), Lenninger (2014) och Kjellsson (2014) bekräftat. Naturkontaktens vikt bekräftar Boverket (2015). Boverket (2015) bekräftar även vikten av olika ytors möjligheter till undervisningsmöjligheter och andra värden. Likaså kan en park aldrig upplevas som en helt öppen, livfull, grön oas ifall den måste uppfylla alla de säkerhetskrav som en förskoleverksamhet kräver av en yta. Detta bekräftar Boldemann i då hon skriver att säkerhet- och designval ofta minskar möjlig användbar yta samt Gehl (2011) då han visar på de fysiska och psykiska hinder som skapas i och med barriärer. Med det tydliggjort är samnyttjande ett potentiellt alternativ i dagens överexploaterade och ytfattiga städer som ständigt är i kamp om areor/arealer i hopp om att lyckas uppfylla alla önskade funktioner. *Det är okej, men inte optimalt.*

Fler riktlinjer gällande design och gestaltning bör genereras och utvecklas då dessa är fåtaliga. Detta menar både Jansson, med flera (2021) och Rigolon, med flera (2015) på. Endast genom att skapa en bredd av möjliga lösningar som fungerar i olika situationer kan bästa möjliga förutsättningar skapas för framtida projekt. 8.3 *Hur kan en konceptualiserad lösning för platsen, samt liknande miljöer och*

målgrupper, se ut? kan agera ett första bidrag och en start för en saknad nische inom stadsplanering.

8.2 Hur fungerar samnyttjandet av Rosendal närområdespark och Rosendal förskolegård idag och vilka faktorer påverkar detta samnyttjande?

Grundproblemet som går att uttyda och som är detsamma för nästintill alla samnyttjandeprojekt med en förskola är begränsad yta. Rosendal förskolegård skulle haft en för liten yta att nyttja för sin utomhusverksamhet (20 kvm/barn) och därav valdes detta alternativ. Detta blir tydligt i detaljplanen av Umeå Kommun (2016). Sedan starten har samnyttjandet varit en utmaning på Kv. Mården och fortsätter vara så även idag. Enligt resultatet av enkäterna och intervjuerna kan det urskiljas att det samnyttjande som äger rum idag fungerar godtagbart för en av parterna, de närboende. Majoriteten av de närboende anser att parken, förskolegården och grusytan för samnyttjande fungerar bra och pedagogerna styrker detta med sina observationer av närboende och besökare på områdestyperna. Förskolans pedagoger och rektor anser också att samnyttjandet av ytor fungerar bra men motsägelsefullt visar intervju- och enkätsvaren på ett flertal problem.

Det är enklare att presentera vad problemet inte är för att komma till en konklusion i vad problemet kan beskrivas som. Intervjuresultaten visar att problemet inte är förskolegårdens utformning om än förskolegården skulle kunna vara lite mindre tillrättalagd, vissa delar flyttas och vissa ytor utvecklas. Vidare visar intervjuresultaten att problemet inte är grusytans utformning om än den kan upplevas som lite väl kal och behöver förvaltas bättre på vintern. Sist visar intervjuresultaten att problemet inte är de existerande barriärerna på områdena om än det skulle höja säkerheten med högre stängsel och mer svåröppnade grindar. Därmed återstår parken. Enkätresultaten visar att parken uppskattas av båda parter men intervjuresultaten förtydligar att den används endast, i större utsträckning, av en. Rosendalsparkens södra delar präglas av en väl trafikerad cykelväg och intill den en mindre trafikerad, enkelriktad bilväg. Parkens västra del präglas av en bilparkering. Denna situation är oacceptabel för en förskola att ha sin verksamhet inom utan inhägnad då tillräckligt antal personal saknas för en sådan övervakning. Detta stödjer både Gehl (2011) och Lundström (2015) och ett återhållsamt utnyttjande av parken av vissa pedagoger och deras avdelningar samt ett icke användande av andra pedagoger och avdelningar bekräftar detta. Möjligheten till fler pedagoger behandlas inte i denna uppsats.

Den centrala utmaningen är att utforma en ny barriär som gynnar barnen och bevarar de närboendes redan positiva åsikt om parken. Detta går också i linje med Pitskali och Parnells (2019) tankar om att barriären inte bör ses som problemet utan

snarare offentlighetens relation till barns platser. Det är dock inte möjligt att utvärdera innan en lösning finns på plats men ett beslut måste tas utifrån barnens möjlighet att använda parken i större utsträckning - även med risken att parkens redan existerande kvalitéer kan äventyras. Jag föreslår att förskolans verksamhet bör prioriteras på grund av dess annars ytterst begränsade gård, endast 20 eller 30 kvm/barn beroende på hur man räknar. En yta som oavsett bör anses bristfällig för över 100 barn enligt Lenninger (2014) om den inte kompletteras med andra ytor – speciellt under vinterhalvåret då stora delar av gården omöjliggörs på grund av snö samt att grusytan, dedikerad för samnyttjande, antingen spolats till isbana eller är översnöad. Barnens välmående och hälsa får inte riskeras.

8.3 Hur kan en konceptualiserad lösning för platsen, samt liknande miljöer och målgrupper, se ut?

Den konceptuella lösningen, för en förskolegårds eventuella samnyttjande med en närområdespark grundar sig i analysen av litteraturstudien och lärdomarna av resultaten kring enkätsvar och intervjusvar. Den föreslås som följande:

Table 4. Konceptualiserad lösning för förskola och närområdespark

1. Parken måste, ifall den egna ytan är knapp, prioriteras för barnen. Detta måste resultera i en helt inhägnad plats. Om parken anses vara möjlig att dela, det vill säga ifall att en inhägnad yta med förskolegårdens yta utgör åtminstone 40 kvm/barn kan parken delas upp i två eller fler ytor. Observera att om värdefulla funktioner såsom större grönytor eller existerande trädbestånd försvinner i och med en eventuell uppdelning bör parken prioriteras som en hel yta och därmed gäller återigen en totalt inhägnad park, oavsett ytstorlek. Eventuella lokala föreskrifter som behandlar parkmiljö och/eller inhägnader kanske kan omprövas till förmån för barnen.

2. Ytor som är direkt angränsande eller i närhet till väg, cykelväg och/eller parkering bör alltid vara helt inhägnade.

3. Inhägnaden av parkmiljön kan bestå av stängsel och växtlighet med pollare som komplement emellan dem eller pollare av estetiska eller funktionella skäl. Prioritet bör alltid vara högsta möjliga säkerhet, det vill säga stängsel riktas mot vägar där sikten måste förbli ohindrad. Växtlighet bör endast riktas emot gångvägar och bostadsområden utan risk för trafik men bör prioriteras i högsta möjliga mån – detta för att skapa en ”lättare” upplevelse för närboende och besökare men också för att det gynnar barnens möjligheter i utemiljön.

3a. Växtkvaliteten är vital och måste behandlas och planeras av specialist inom området. Växtbarriärerna måste ge omedelbar effekt och vara tätt placerade för att minska möjlig rymningsrisk.

3b. Parkens grindar in till området bör vara enkla att öppna. Förskolan bör öppna grindarna under tiden parken inte används inom verksamheten samt vid dagens slut för att undvika känslan av att parken är privat och/eller endast för barn. Kompletterande skyltar som beskriver parkens samnyttjande kan sättas upp på eller kring grindarna.

4. Övergångszoner kan användas i de fall där ytan är tillräckligt stor, exempelvis för förskola med intilliggande skog eller äng. Försiktighet i skapandet av dessa borde tas då fria siktlinjer måste säkerställas, helt inhägnade områden bör fortfarande prioriteras.

8.4 Riktlinje 2. och 3. applicerade på Rosendal

Enligt riktlinjerna ovan bör hela parken inhägnas vilket hade ökat förskolans möjliga yta med cirka 1600 kvm till just under 43 kvm/barn. Förskolegårdens möjliga yta hade dock fortfarande mest troligen gått under 40 kvm/bar på vintern på grund av snönmängden men det ger fortfarande barnen en tillräcklig yta sommartid enligt rekommendation. Barriärens utformning bör söderut mot GC-väg och bilväg ta form i stängsel för att inte blockera sikten om olyckan skulle vara framme och ett barn tar sig ut, detsamma gäller västerut mot parkeringarna. I parkens norra del ovanför samnyttjandeytan föreslår jag däremot häck som barriär då denna gångväg är lågt trafikerad och inte har någon parkering i sin närhet. Detta både för att gynna barnens utemiljö med mer växtlighet men också för att minska påverkan på de närboende upplevelse av parken som en plats för barn. Nedan illustreras detta.

Figur 2. Barriär idag

Figur 3. Barriär efter riktlinjer

Figur 4. Barriär i form av stängsel (syd/väst)

Figur 5. Barriär i form av häck (norr)

8.5 Metoddiskussion

Den tematiska analysen som metodik valdes med vetskapen att både för- och nackdelar återfinns. Braun och Clarke, båda forskare inom psykologi, menar bland annat på att resultatet av en tematisk analys, oavsiktligt kan resultera i att forskaren förlorar viktig information genom sin egen kodning. Det finns också en överhängande risk att analysen blir mer beskrivande än analyserande (Braun & Clarke 2006). Den semistrukturerade intervjumetoden skapar också vissa utmaningar i och med dess flexibilitet. Det finns alltid en risk att intervjupersonen uppfattar frågor, förklaringar och förtydliganden fel (Bryman 2002). Då mina intervjupersoner jobbar inom samma verksamhet samt att intervjuerna inte tog plats under samma dag finns också risken att deras svar passar varandra bättre i och med samtal sinsemellan.

I och med att uppsatsen bortser från svar gällande hundrastning, samt avsaknaden av egna intervjuer med närboende i denna uppsats finns risken att åsikter kring samnyttjande saknas. En fortsatt studie kan skapa ett större omfång och nyansera närboendes åsikter och därmed samnyttjandet i sin helhet. Det bör även nämnas att enkäten som sammanställts i uppsatsen var inkonsekvent gällande sin ordningsföljd samt att ett svar saknades. Detta är mest troligt en konsekvens av överföringen från enkätformulär till excelfil. En viss risk finns därmed att arbetet med att få svaren att matcha frågorna kan misstämmas och att svaren misstolkats. Att enkätundersökningen genomfördes av en tredje part, i det här fallet Tekniksprångets praktikanter, ökar också risken för eventuella fel då det inte går att säkerställa deras noggrannhet.

Sist bör tidsfaktorn beaktas när vi pratar om Kv. Mården. Rosendals förskola har funnits i knappa fyra år och Rosendalsparken blev färdig för endast ett år sedan. Hur man nyttjar en plats bör förmodligen förändras över tid. Desto längre en plats nyttjats desto större chans bör det vara att använda dess fulla potential.

9. Referenser

- Boldemann, C. (2014). Utemiljön och barns hälsa. I de Laval, S. Skolans och förskolans utemiljöer Kunskap och inspiration till stöd vid planering av barns utemiljö. Skolhusgruppen, ss. 33-43
- Boverket (2015). *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö* (Rapport 264).
<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga-bokversion.pdf> (hämtad 2023.01.23)
- Boverket (uå). Slutrapport avseende bidrag förr grönare städer (SFS 2017:1337) (Handling 13231/2018).
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2) ss.77-101
- Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 1. uppl., Liber AB
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl., Liber AB
- de Laval, S. & Åkerblom, P. (2014). Hur kan noll kvadrat kallas tillräckligt stort?. I de Laval, S. *Skolans och förskolans utemiljöer Kunskap och inspiration till stöd vid planering av barns utemiljö*. Skolhusgruppen, ss. 5-9
- Gehl, J. (2011). *Life between buildings Using Public Space*. ISLAND PRESS.
- Jansson, M.; Schneider, J.; Mårtensson, F.; Kylin, M. & Fridell, L. (2021a). Yta och kvalitet på skolgård och förskolegård. *Movium Fakta*, 2021(3), ss. 1-8.
- Jansson, M.; Schneider, J.; Mårtensson, F.; Kylin, M.; Fridell, L. (2021b). *Rum för skolans utemiljö - Fördjupad analys kring yta för förskolegård och skolgård*. Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning. (Rapport 8997).
https://pub.epsilon.slu.se/23467/1/jansson_m_et_al_210428.pdf (hämtad 2023.01.23)
- Kjellson, A.W. (2014). 20 års erfarenheter från Lund. I de Laval, S. Skolans och förskolans utemiljöer Kunskap och inspiration till stöd vid planering av barns utemiljö. Skolhusgruppen, ss. 17-23
- Lenninger, A. (2014). Mått och steg - resonemang kring ytbehov. I de Laval, S. *Skolans och förskolans utemiljöer Kunskap och inspiration till stöd vid planering av barns utemiljö*. Skolhusgruppen, ss. 11-15
- Lundström, I-M. (2018). *Samutnyttjande av offentligt parkmiljö som barns utemiljö i förskolan - En fallstudie med barnperspektiv*. Masteruppsats, Landskapsarkitektur, SLU Alnarp.
https://stud.epsilon.slu.se/13947/9/lundstrom_i_181114.pdf (hämtad 2023.01.30)
- Pitskali, A. & Parnell, R. (2019). The public playground paradox: 'child's joy' or heterotopia of fear?. *Children's geographies*, 17(6), ss.719-731.
doi:10.1080/14733285.2019.1605046

- Rigolon, A.; Derr, V. & Chawla, L. (2015). Green Grounds for play and learning: An intergenerational model for joint design and use of school and park systems. I Sinnett, D.
- Smith, N. & Burgess, S. (red.) Handbook on green infrastructure Planning, design and implementations. Elgar, ss. 281-297
- WSP (2014). *Gestaltningprogram Kv. Mården*. <https://docplayer.se/21588138-Gestaltningprogram-kv-marden.html> (hämtad 2023.02.09)
- Umeå Kommun (2016) *Detaljplan för fastigheten Mården 11 m.fl. inom Öst på stan i Umeå Kommun, Västerbottens län*. https://lm.umea.se/kip/djvu/P16_33.pdf (hämtad 2023.03.09)
- Umeå Kommun (2020) Rosendalsparken och djupbäcksängarna Projektbeskrivning för ramavtalsavrop: 200203
- Älvstranden Utveckling (2019) *Samnyttjande i den täta staden*. https://goteborg.se/wps/wcm/connect/937d97bb-3e9a-4a8e-ba36-6e55929a6ab9/190905_Samnyttjande.pdf?MOD=AJPERES (hämtad 2023.02.20)

Tack

Tack till Patrik Olsson som handlett mig under detta kandidatuppsatsarbete samt till Jennifer Eliasson som agerat opponent och kommit med värdefulla tips. Jag vill även rikta ett stort tack till Axel Thorén Lindgren på Umeå Kommun som varit min kontaktperson under detta samarbete och som hjälpt mig med frågor samt underlag.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag ger härmed min tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag ger inte min tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.